لە فاشییە کڵاوڕەشەکانەوە بۆ فاشییە کڵاوسپییەکان … جیهاد موحەمەد

فاشیەت، یان فاشیزم ئادیۆلۆجیەتکی ئاڵۆزە، ڕەنگە نەتوانرێت بە ئاسانی پێناسە بکرێت، بەڵام کۆی ڕا جیاوازەکان لەسەر ئەوە کۆکن کە فاشیزم بە واتای ستەمکاریی نەتەوەیی و نەتەوەپەرستیی و نەژادپەرستییە. ئەم ئادیۆلۆجیە ستەمکارە دەیەوێت جیاکاریی لە نێوان ڕەگەز و توخم و ڕەنگی پێست و زماندا بکات بەو نیازەی کە پێی وایە هەندێک نەتەوەی بنەڕەتیی و ڕاقی هەن کە پاقژترن لە نەتەوەکانی دیکە.

ئەم ئایدۆلۆجیە فاشییە لە جەنگی جیهانی یەکەمەوە دەرکەوت و ئدلەف هیتلەر لە ئەڵمانیا و مۆسۆلۆنی لە ئیتالیا لە سییەکان و چلەکانی سەدەی بیستدا ڕابەریان کرد. بەڵام ئەم بزووتنەوە فاشیزمییە قەتیس نەما تەنها لەم دوو وڵاتەدا، بەڵکو گەلێک نەتەوە پەرستیی لە وڵاتانی تردا گرتەوە، وەک فرانشیسکۆ فرانکۆ لە ئیسپانیا و خوان بیرۆن لە ئەرجەنتین و زۆر نەتەوە و وڵاتی تر.

ئەم ئایدۆلۆجییە دژایەتیی سەرسەختی مارکسییەکان و فەلسەفەی مارکسیی و لیبرالێزمی دەکرد. لە ئیتالیادا بە خۆ جیاکردنەوە زۆر جار کڵاوی ڕەشیان لەسەر دەکرد، کڵاوی ڕەش بووبوو بە سیمبول و نیشانەی خۆ جیاکردنەوەیان لە نیشانەکانی ئایدۆلۆجییەکانی دیکە.

فاشییەتی ئەو سەردەمەی ئەڵمانیا و ئیتالیا تەنها ئیلهامیان لە نەتەوەپەرستیی و نەژادپەرستییەوە وەردەگرت. فاشیزم درێژەی کێشا تا ڕۆژگارەکانی ئەمڕۆ. لەم سەدەیەدا ئەوەی سەرکردایەتی فاشیزم دەکات ئەردۆغان و حیزبەکەیەتی(ئەکپارتی)، فاشیزمی ئەردۆغانی لە سەدەی بیستویەکدا زیاتر لە فاشیزمی جاران دڕندەتر و ترسناکترە، دڕندەیی و ترسناکیشی لەوەوە هاتووە کە ئیلهام و بیری کۆنەپەرستیان لە نەتەوەپەرستیی و دینییەوە وەردەگیرت. بە جۆرێک ڕۆچۆتە ناو دینەوە و قوبەتەوە تیایدا کە خوازیاری ئەوەیە هەموو جیهان و بە تایبەتی ڕۆژهەڵاتی ناوین و دەوڵەت و وڵاتانی ئیسلامیی بگەڕێتەوە بۆ سەردەمی کۆنی خەلافەت و بە تایبەتی خەلافەتی عوسمانییەکان. ئەم فاشیزمییەی ئەردۆغان بە خۆ جیاکردنەوە لە

هەموو ئایدۆلۆجییەکانی دیکەی کڵاوی ڕەشی فاشیزمیی گۆڕیوە بە کڵاوی سپی ئیسلامییانە، بەڵێ مەلا مێزەر سپییەکان بەردەوام نزا و پاڕانەوە بە سەرکەوتنی دەکەن.

فاشیزمیی ئەردۆغانی بە جۆرێک لە تورکیادا قوڵبۆتەوە کە وردە وردە لە هەوڵی ئەوەدان بە تەواوەتی سیکۆلاریزمییەکەی کەمال ئەتاتورک و خودی کەمال ئەتاتورک لە بیر تورکەکان بەرنەوە، ئێستا مەگەل ئاسا مەلا مێزەر سپییەکان کە وەک باس دەکرێت ژمارەیان زیاترە لە ٩٠هەزار مەلان گوتاری هەینیان تەرخانکردووە بۆ نزا و پاڕانەوە بە سەرکەوتنی ئەم ئایدۆلۆجییە فاشیزمە.

لە سەرانسەری دەوڵەتە ئیسلامییەکاندا زۆربەی زۆری ئیخوانەکان و سەلەفییەکان کۆی تاقم و دەستەی چەکدارە تیرۆریستییەکان پشتیوانی لەم ئایدۆلۆجییە سەرسەختە دینیی و قەومپەرستییە دەکەن. کار گەیشتۆتە ئەوەی کە مەلایەکی سوونی مەزهەبی وەک مەلا کامەران لە کوردستاندا ڕایدەگەیەنێت کە دژایەتی ئەردۆغان و تەنانەت حکومەت و دەوڵەتی شیعە مەزهەبیش لە ئێراندا دژایەتی خوا و دینی ئیسلام و ئەو بەها مرۆییانەیە کە لە ساڵی ١٩٤٨دا نەتەوە یەکگرتووەکان ڕایگەیاندووە. ئەم بانگهێشتەی مەلا کامەران لەوەوە دێت کە هەرچ پەیڕەو و پڕۆگرام و ئەجندایەکی دینیی هەیە هەموویان لە دواجاردا لە یەک سەنگەردا دەوەستن دژی دیموکراسیی و مافی مرۆڤ و ئازادیی و سەربەخۆیی و شکۆمەندی مرۆڤ. مەلا کامەران دەیەوێت سوود لە بەهاکانی مرۆڤ و مافی مرۆڤیش ببینێت و پێچەوانەیکاتەوە بۆ خزمەت بە ئایدۆلۆجییە فاشییە نەتەوەپەرستیی و دینییەکەی ئەردۆغان و ئەکپارتی.

فاشییەتی ئەردۆغان بەوە ڕازی نییە کە کەمال ئەتاتورکی نەتەوەپەرست و نەژادپەرست چەندین نەتەوەی لە تورکیاد پاکتاوکرد، چەندین جاریش پرۆسەی پاکتاوکردنی نەتەوەی کوردی گرتەبەر، بەڵێ بە پشتیوانی لە نەتەوەپەرستیی و نەژادپەرستییەکەیان پەنای بۆ فاشیزمیی دینییش بردووە و هەردوو فاشیزمیی نەتەوەیی و دینیی پێکەوە گرێداوە. بەکارهێنانی دین لای ئەردۆغان تەنها لە پێناوی قوڵبوونەوەدایە لە ئایدۆلۆجیەتی فاشیزمیی، چونکە تەنها بە فاشیزمیی نەتەوەیی تێر نابێت و دەی ئاو ناخواتەوە.

جیهاد موحمەد/ ٠٢/٠٢/٢٠١٨